

Til allmaktens låf:
ode. / (M. J. Bjugg.)
Wenersborg 1790,
tryckt hos
Swanholm...

Bjugg, Mathias Jacob,

1700-1829 81 A

National Library
of Sweden

Ex. A 70

TIL ALLMAKTENS LÅF:
O D E.

Wenersborg 1790, tryckt hos *Swanholms* Enka.

af M. B. J. J. J.

En Allmakt detta Låf tilågnas:

Så vidt deri Dets Åra kån,

Ner i et Jordklot som omhågnas

Af Himla-Hårar utan gråns.

Til Kongl. Vetenskaps Akademien.

Denna Ode underfåles Kongl. Akademien: då ån i skrym-
flor kring afågfne Fjåll-Hedar, ådflige från Åldrarnas morgon-
stund; ån kring Skogs-allmånningars Hyddör, uplyfte af torr-
veds tåning; ån kringom törne-nåften hos sönderplittrad
båt å Skånes Flygfands-Haf: en oförvåntad Domherre (*)

qvil-

(*) Emot Skaldedikten öfver Sverige.

qvilrat olåt ifrån det Svalan, upväckt ur fräken i Somens vä-
gor, Våren bådadt --- intil des Høstens rågnskur, som gaf
Fjäril fömn, löst Spindels silfverknut, vid det Hafs-svallens
vimmel lättades mot Vintrens imm ur Venern --- tils Ena-
re-Tråsk bortsvimmat i snöfall och berg bottenfruso ofvan
Torneå; innan Is-skjären utom Hvita Hafvet, förkolnat
Skogs-troppars prakt vidt kring Österfjön alt uppå Åm-ber-
get; når, ikring Saimens fjårdar i flåcktande Norrsken under
Morgonstjernans glimm, Enteter stimmade i isade bergspet-
sars Lundar med skimrande rimfråst i sittrande blickar från
Orions lutande axel.

Ur Dagens ljus: i Stjernans blickar:

Et *Scandien!* jag fõng om Dig „

Et Isländskt Sago-ljud som skickar

Et våldfamt Nordan-ilars krig.

Då åskmoln hõlja Snillets Tempel!

Det Häcklare förkråsa skal:

Ge Granfkare en rättvis stämpel:

Men döda troll med Thordõns skrall.

Här Sångmön; om man den åkallar?

Är ån i sky: ån i en elf:

Än hvar, kring Stjerne-hafvet, svallar

En Rymd som dervid hisnar Sjelf.

Vår Jord ej egnar til at hyfa
 Et dunkelt djup, en dyfter dal,
 Hvar ej Allmakts-Baner ses lyfa:
 Som uti Verldar utan tal:
 Och i et Solgrand anblick måter,
 I at det vimlar hos ofs när,
 Der man defs glitter ej förgåter,
 Då Stjernans från vår åsyn är.

Den Liljan vi i Vintren glöma,
 Som föll i Höstens tid: och list
 Förvisnat under fråst som ströma,
 Kring så förfallit präl å qvist.

Den

Den högsta Skymning skal besinna,
 At utur Öster Faklor gry:
 De invid Vintergatan brinna
 Och nedför Himla-brynet fly.

* * *

En Skogens Sångare djerft skriar
 Om Sverges dyrd vid stela Haf.
 Det, utom Asiens häfvor, friar
 Invånare från hårda qvaf,
 Dem Nordens Fjällar synas nära,
 Men gälla likväl lindrigt der:
 Då Jord-skalf hafvets vidd förfära „
 I stråt vid Britters öar är.
 Kring Söder-Polen, Frusna fälten;
 I hot mot Månans tyfta ban.

Hån bort från Hudfons Vik och Bälten:

Inhåga Ishaf sten och Gran.

Et echo, uti Galliens lundar,

Af des Landt-qvädens gälla ljud.

I Norrland, Forsfars dån afundar

Vår Vifor för en Blomster-Brud.

När Västänvinden Cedren böjer:

Då Nordan Tallars toppar rör

Och, uti Lönnars forl, förnöjer

Den Herdeskara det åhör:

Då brusa Måne-Bergens klyfter

Och kala Seve-Bergets rygg.

En klippa Dverg til himlen lyfter.

En Refe år, i grottan, trygg.

De djupa Snöfall hölja nejden,
 Alt öfver Skog och höga fjäll:
 Der Bore för den kalla fejden;
 Och Lapp ån är i Hyddan Säll,
 Ån, från des tröskel, flyktar vida,
 Med Skidor utför berg och fjärd!
 De vilda oceaner strida,
 För Flottors lyckeliga färd.

* * *

Om, i dit blod, en aning danas:
 Blef den upeldad af den Sjal,
 Som i oändlighet upmanas
 Til fågnad, oro, ve och vål;
 Och dels för Sig förborgad finnes:
 Dels Sig samt andre Ting rätt dömt:

Hvar-

Hvarmed för Henne nog påminnes,

At Verldens Uphof värda ömt.

Du skulle kräffas i din glädje!

Du hinna mördas i dit hopp!

Du förr upp til Allmakten vädje:

At hämma sorgfna fuckars lopp.

Hans minsta Skymt skal värn förinna,

Mot lidelfer af bäfvans våld.

Et Skyens glimm skal tyda kunna

Defa Nåd: oändlig: ofördold.

Et Barr skal om Hans Åra nämna:

At qual uphör och dör af harm.

*

*

*

En Lind i Hällebergets rånna:

Och denna Måsa kring defs barm.

En bölja sköljer Furu-roten,

Der Dal-Elf har med stranden krig.

Märk vågor gny upp i de kloten,

Kring Jupiter omvälfva fig.

Hit ner til ofs, et Sken blott tindrår;

I defs omäteliga lopp:

Och Sig ej från det verf förhindrar,

At högre lyfa Verldars tropp.

Dem bådas Samma Majeståtet!

Hår prydt Jasmine; Narcisf dernåft;

Syrén och Myrten --- Guda fjåtet,

Med Jordens ståt i Sommarns Fest.

Om Evig Förste, genskall Ijuder!

Med Stjernor, Afgrund, Dag och Natt;

Med Horizont i eldstods skruder;

Med Malmbrätt och juvelers skatt;

Med Hafvets alla dyrbarheter;

Med källa af berg:takta fall;

Med Vårens skänk den Hjorden betar;

Med Östans il til Ifars svall.

Kom, Storm --- Gån fram: Nedanets timar

Och Nyet ån ej prunkar Halft:

Det Blå som omkring Synkrets glimar,

Hos Skog och der sig Himlen valft.

Et Starbrak; Høstflod som utbrister;

Förkräcklig Hafs-göl i sin bragd;

En Ebb och Flod; Mullvads hemvifter:

Dermed, år Makt å daga lagd.

Upp, kåle; Jordanes Inelfver;

En Aloé och ringa Ljung;

Den Sparfens råddsla: Som få skjålfver;

Det stolta Lejon, Djurens kung.

Med Myggans styrka; Ufens ôde;

Skorpions och Crocodilers art;

Samt Slangan som vi saklôft dôde:

År Ôfvervalde uppenbart.

Et Bi i flit. En Björn i ide.

En Leopard. Den snabba Ren.

I skydd af detta veka Vide;

En Myra i sin id ej fen.

Det

Det Sjö-Djur som är störst af alla:

Lyft Isberg uti böljors famn.

Enhörning ej, til oket, kalla.

För Djuret Zebra, Öknars hamn.

Förtjusad anse Sandalträdet.

Alt skapadt yfves i sin dygd.

Eldslågor omkring Smidje-stådet.

En Morgonvåkt i Bagdads bygd.

Den klint som klyfver Skyars läger.

Löf-skuggans spel å Aspens stam.

Den Pisang-frukt som ypperst våger.

Et Luftens svall vid blixtrars flam.

*

*

*

Kring vida Länder, fråser fragga

Af gruffam Västerhafvets våg.

I Vettern, Sjögång, skyhögt vagga:

Och fyns, från Åmbergs spetsar, låg.

En vigge slungar ner mot Hajen,

Hån i Guld-kustens skygd förskymd.

Et knall, ur Molnet, til kölsvajan

I Österfjöens öppna rymd.

I Tyskland, dryga hagel ströma;

Då skona Ryfslands Öde-Fjäll.

En Persian sig nödgas göma,

Ur dagens qualm, i böljors tjäll.

En kulen Sky en Neger tuktar;

Och Snó är i Marocco rar.

Et Ulimaroa ej fruktar,

Då det Europas Slôgd ej har.

Grymt,

Grymt, öfver Florida, anbryter

Orcan som härjar Skepp och Land.

En underjordisk eld förbyter

En Trakt af Medelhafvets strand.

* * *

Et Jordens åter nöjda sköte,

För alla Lif sin omvård ter:

Och för, i Sina alfters möte,

Det goda Skaparen dem ger.

Kanin, Cameleonten, Valar:

Sig hylla til den Trogna Hågn,

Som dem Samt Människjor hugfvalar,

I ymnig skörd af årets rågn.

För höga Vimplen böljan plöjes,

At samla vidt kringspidda rön. Hvar-

Hvarmedelt deras pris uphöjes:

Och deraf mödan har sin lön.

En Verld, förent til et Samhälle,

Har i defs Landskap delt Sig få,

At när man åger, å hvart ställe,

Förråd för nödtorft: dem ändå

Det en förvarad båtnad bringar;

Om Spaniens falt mot zabel vinns:

Om Jedos mynt i Holland klingar:

Om Svithjods stål i Canton finns.

*

*

*

Hvar vandras uti Allmakts Riken „

At man ej under varse år?

Farhåga: vanmakt: Som I viken;

Fullbordar Forskan sit begär.

Man

Man erfor hugnad: åter häpnat:

Förräder öfverilnings brott,

Hos doft som sig befinner våpnadt,

I frid och längtan til sin lott.

Stig nederst uti Grufvors falar.

Samt, öfverst uppå Alpers topp,

Betrakta Vallands frödda dalar

Och någon enda Himla-kropp.

Med Synglas skådas å Insecten;

Ån förr okänd: ån sedd för klen,

Mot Fluga --- uti Spindlars häckten!

Når Orm afbröt en Tigers ben.

De tända blåfs å Himlens Heder!

Et Skimmer kring tilfrufne Haf!

Den

Den Rønn, med Vindfång fåjas neder.

De Mandeltråden tyna af.

En Tistel fårar. Nåfsla bränner!

Et Norriken svånger Glaf --- i sky:

Blodménad öfver Vintrens Vänner;

Å Föret hån til närmsta By.

En Snigel vältrar i sin Snåcka,

För präktig mot Sultans palats.

Fynd skal den Musfel-Skal upptäcka,

Som förr ån Hjeltens Stod haft plats.

Et Herculanium skyldt i Lava,

Der nyfs Volumen oskadd var.

I Norden upgrofs Tall med safva,

I den Uräldren Runan skar.

Egyptens Pyramider skakas.

Ån Nilens öfverfvämning sker!

Med Båfvrrars Hus, mot Tidvarf vakas ,,

När man ej til Carthago ser!

Ån Mälarn til den stranden svallar,

Der Forn-Sigtunas prakt blef all ,,

Och kringom Grönborgs höga vallar,

Der Ivars Minne lifvas skal!

Røj grunder til Försteningslagar,

Som Djurs och växters Våfend håndt!

Glöd Kopparn smält --- der ån man klagar,

At ej förstå elds-element.

Föråras dadlar ,, Samt inkomster

Af Rikedom i luft och våg!

Bår

Bår Islands Öken dill och blomster!

Förfärrar detta skarpsynt häg.

I Som Ljungeldars kraft utleten:

Ju underverk i den man fann?

Dem härmar Electriciteten.

Knapt Blanchard än til Ethern hann.

Det Glada uti Skyen skönja „

Och Mörker der ej Ljus är til:

Bland Fågor kalla en för Mönja:

Man utan irring röna vil.

*

*

*

Et Haf af Strålar skal från Solar,

Sig ned i minsta vinkel te „

Uplysa alla Verldars Polar „

I fart för vigast hastande!

Det

Det skårar Aftonstjernans blickar „

Och skingrar „ Skytt! din Midnattsstund!

Til Wägen Morgonrodnan skickar!

För Kräftan stört des Otte-blund!

Det böljar ikring flere Månar,

Än Gniftror i Vulcaners brand!

Det Firmamentets vidd förvånar „

Hvar den omgifver det med strand!

Det skulle utur Rymden vika:

Om den ej få utsträckte sig „

Som des omätlighet bör fika,

At hinna evigheters stig!

Det „ kring Cometers lågö „ blottar

Den dom til dem fört Thordöns ljud!

Det

Det ilfsamt til de rummen mättar,

Som tomma bli: om Ljufets Gud
Tillåter Jordklot at förödas ,,

Och til sit intet återgå!

Det -- dereft nya Verldar födas ,,

Skal uti dem sin Afbild få!

Det svallar --- hän til Hågrars nästen ,,

Til Mexico och Hjälmarns strand!

Upp i Svärdfiskens Himla-Fåsten ,,

Och Wattu:ormens starka band!

Til Tenerifa; Irland; Creta!

Til Neguz Tält och Pegu Slott!

Til Stjerne-Borgar -- vi ej veta ,,

Bland de å Glober tekning fått.

*

*

*

Et

Et År framrinner i omskiften!

Af Såd „ i Fjol å gårdet fådd „
 I fåra tillykt blef likt Griften,
 Upvaknar alt för önskad brodd.

Hvitsippor upp ur Lindan titta:

Och Gråset qvicknar i hvar ren!
 Snörpor här å gårdsel fitta:
 Och Ljungspof söng å isfri gren!

De Björkar grönska. Svalan bygger.

Den Ången skyndar til sit flor!
 Från höjden Lårkans qvitter skygger,
 Ner til den vrå som hon bebor.

De Bokars blommor glänsa ljusa!

Sin högsta froda Norden fer „

Så

Så oqvåd -- mot behag fom tjufå,
 Der Öftra Verldens Middag ler.

Utvaldaft Indiers Krydder präla!

Ån Söderhafvets Öarne „

Der parker Glyfisvall afmåla !

Ån frukter „ Portugal skal ge!

Från Africaner --- Sidons Ångden „

Afkildra skörd i Indoftan!

Samt „ hån ur denna Åmne-mångden „

Et Sverge ny Förväxling fann!

Der våpling ftupa ned för lian:

Och Åkrars bördighet afklådd!

Den kårve hämtas hån til Rian.

Bryt Hvete:ax å Logans bådd.

Det

Det rågnar med de strånga ilar!

Vårfådets andtid inne är.

Än oförd Alfkogs fågring vilar:

En Fjäder-Flock upstämmer der!

Å Titis-Fjord i Norrges låge,

Framljungar Solsken: som förut.

Men Vermlands Bergsman öfvervåge;

Om des Kolmilor släckna ut?

Från Skånes Skog til Blekinges kuster „

Der faktas Naktergalars fång!

Då Almblad gulna: Blåfs til ljuster „

Än lysa, Gåddan til förfång.

Et Löffall fladdrar öfver marken „

Der Eken -- redan modfäld står.

Vildt!

Vildt! Vindar larma kring Pil-barken ,,
 Och Askens skate bane får!

Bevekt --- Molnvalfvet drifvan fänder:
 At Lunden nu luftdunet drar!

Då spännes Isen ifrån stränder ,,
 Der man med Tackjerns-Fora far.

Den Å; det Haf; den strida strömen;
 Inlindas uti Marmor-Fäll!

När, Nordanvåden! I uttömen ,,
 Er vrede öfver våg och håll!

* * *

Om ömt för ofs et Glinder lägar,
 I Bottenstele Tråsk och Guld ,,
 Samt uti Tyri Purpurn vägar!
 Ses Hyacintens stjerk mer huld.

Ack!

Ack! alt för tack var Hagtorn-rofen!

Af Berglin -- oförbrännlig våf!

Ljuft -- Stjernors sken! Skön är Turkosen!

Et ädelmod --- i detta Såf!

Til Prinfar ,, samt de Hjon i Pörten!

Dem tånne-spån vid Syflor tjent ,,

Framgifves läkedom, i Örten --

Och Källors Mineral, förlänt!

Förgiften, med et Motgift kufvas.

De skarpa Salter mildras må.

För släckte Eldberg, mindre grufvas:

I mörkren -- Fiskfjäll skimmra då!

* * *

Dig omvärft Lysmask Glimm i dike ,,

I Natten å Farvågars grus.

Der

Der Töknar restes „ Jätte-like!

Å Dvärgsnät -- som mot Himla-Ljus!

Hänfördes „ ifrån lägsta Enen „

Högt öfver yfvig Hasfel-häck!

Och updrog Skantfar de „ kring Venen „

Med Linier ner til minsta Bäck,

Af Vattububblan sköfling ledo --

Då Hon derhos sin törning fick „

Och var vid närmsta Sandbank redo,

At lykta brådt sit lopps anblick!

Den, uppå Tidens vingar, flydde:

Som Seclers Secler skynda bort!

De, emot evighet, betydde --

För mindre än Secund är kort „

Om des varaktighet bepröfvas,

Mot böljans all Urminnes Sed „

För

För Eols vold -- som än föröfvas ,,

Så fjerran ifrån Chaos qved!

*

*

*

I Villmark -- är för Eremiter ,,

Förutan ejderdunet sång!

Der et Bergsrefvors skjul anliter

En Granatgren til sit förhäng!

Der man än utan eldstad trifves ,,

Från slöja; båge; Befäst bo:

Til bruk deraf än åter drifves,

Af Skyfall; kölden; Nöd och ro!

Der än förnöjligheter tryta:

Än hvar minut en vållust för!

Der Odjur gräseliga ryta:

Och man til Fogel-ropen hör! Con-

Concerter der från Skogshult höras:

Hvar Våren aldrig borta är!

Der böljorne beständigt föras ,,

Omkring de nakne Holmars skjår!

Der Honungsdagg och dimma skocka:

Samt simmar i Luftvarfven snö!

Der isar sig ,, som Molnen ,, flocka!

Der bulra Stormarne til tå!

Der Fisk med vrak häfs til Strandbrådden:

Hvar Seglen skymtas å långt håll!

Der -- Fartyg: landen I ,, samt rådden

Det Folk -- som fyntes Er för Troll!

*

*

*

Lo ,, Babian och Hottentotten:

Gök ,, Traften ,, Strutsen ,, Tranan ,, Örn:

Hvar

Hvar å sin ort -- I Er tillotten

En våd af Slätt; et Skogars hörn;

En Hällars boning; Bergets väggar;

En del af Strandens fria kant --

En vilofstad dit Gnyet åggar ,,

Ur sit bråddjup vid högsta brant!

Den -- likfom då ej ofog lämnas:

Sig lutar til det böljors skumm ,,

Som at på Klippors hårdhet håmnas ,,

I deras grundval vålfver rumm!

Der vindars vrål utguter fasa ,,

Som skrallar upp til Molnets dæld --

Och åter ner hvar virflar rafa ,,

I Elf: den utför högden fæld -

Ån öfver Blomsterfältet dufar ,,

Ån kullrar under Ifars tak ,,

Til

Til Haf der bølgers hårfærd rufar -

Til et fördubblatd defs omak!

* * *

Ur Tjället kom en brokig Fjæril:

Den fløg til det Neglikans blad -

Då var den Vattubollens kåril,

Som deraf tumla ned en grad -

Samt drånkt et Kråk! - å bleka Qvisten,

Den -- intil helt förmyltnad var ,,

Och til at högst ersätta bristen ,,

En Hår - ån mindre Skridfån bar!

* * *

Upp utur Stilla Hafvets bølja -

Aftågar alt för våta Gnift!

Hos den millioner flere följa ,,

Och samlas til en största Mist!

Som

Som nalkas intil andre Dimmor:

Hvaraf upkommer mäktig Sky!

Som från sig söndrar gröfste Immor „

Förviste ned til Moln och dy „

Och Gles upp i de Hôjder hinner --

Deröfver Skyars Fält ej år;

Der närmst för Dem en Sol uprinner -

Med Månan för sin Stjerne-Hår!

Mot hvilken vågsamt „ ur Molnstodens

Flint-like Berg -- en Åska kôr;

Den Chili Strand och Ganges-Flodens --

Med Vigar och med Hagel strôr!

Hos en Rågnbåge -- prålfamt blänker „

Från molnet våld ner til hvar kust --

Der Luften skirar snöens länker „

Och rågn med dagg til drufvans must!

*

*

*

Til

Til Skyars Throner -- Solen flammar!

Flyr dok kring Nattens Drottning -- der!

Utöfver skjärgård: haf och dammar:

Och Berg - det skogbevuxit är --

Alt til för rysvärd Ättestupa!

Hos hvilken „ bort vid vafskrönt strand „

Den Flodens vågor sig fördjupa,

Som „ i en Verlds:dels fasta Land „

Än genom Fjäll och Mo befvårad!

Än der den fruktbarhet förökt!

Har „ kringom Rike, Torp och Hårad „

Likt Löfvets trådar: irrfamt krökt!

Med tyngd af rörbåt hos en färja:

En kullrig slup invid en åm:

Den ekstock til at Mjårdar bärja:

De gyldne jollar hos en pråm!

*

*

*

Man

Man hann - för Sjöfart plankan tälja ,,

Hvar Spån hos Fjäder flöt Som Jagt:

Med Snilletts yrke -- Idrott välja,

Den Tiden til förkofring brakt!

Då yppas för mångfaldig regel.

Från det den första Farkost fans:

När källan var förnämsta spegel:

För Kronor bars en Blomsterkrans -

Der Drottars våning var en Koja --

Som än ibland Nationer höjs!

* * *

Från Forntids enfald - lyft i boja -

Igenom Verldens Secler röjs:

En Aeroftatisk Glob mot skyar!

Et

Et dermot ståtligt afbrätt -

Der Dagens återsken förnyar
Den Glans en slipad Granit nått!

* * *

Et Åskeslag din bafvan väcker!

Et Mal fört känslor til dit bröst!

* * *

Om detta Tråd til Sky-borg råcker:

Ses, med des fasta rötter, tröst -
At det för vind och våg ej fälles!

De Berg, med Tiden i förbund!
För evigt Himmel föreställes!

Ej sviktar Jordens trygga grund!
Ej eller detta Haf borttorkar.

Men

Men mycken is uptinas fär.

Samt vansklighet med desse Storkar,

Som ömsa bostad innom år.

Et obestånd man fåkert finner,

Med Månken uti Molnens bryn!

Et Stjernfall tändes och försvinner „

Vid at det yppas för vår syn!

* * *

Den blomman åldrars morgon skildrar:

Bli i sin Höst -- Som åldrens' qväll.

Midvinter närmas - och förmildrar

Sin utfikt ikring Stad och Tjäll!

* * *

En Solens Återkomst skal yrka -

Kring Lappmarks Fjällen - fröjdesvåg:

Til-

Tilftådja Sveits - Vinbergen dyrka!

Strid! Is! mot Bóljan -- om vår hág!

*

*

*

Den Matken motas och föraktas -

Som driftigt lyder Allmakts bud!

Med Jord och Himlarne afvaktas -

At vi förnimma Deras Gud!

*

*

*

Et Haf af Verldar -- för Allmaktens!

Oändeliga! Ocean!

Är Gryningsrand af Stjernetraktens

Ofåjeliga Vådjoban!

Å den de i Hans Låf upväckas!

Hvar de i Sina kretfar gå!

När de likfom i Himlen släckas „

At

At icke Jorden lyfa då:

Tils för oss åter, Lyktor fläckta!

Som dervid syntes afsked här:

Och när -- ifrån vår Sol förtäckta!

De - öfre Stjerne-loft vidta!!

Från de -- än högre solar låga!

Alt öfver dem!! än!! stjerne-valf!!

Långt bort!! -- dit tankans blixtn vil tåga:

Der ytterst - all des framfart skalf!!

Der - alla Verldars Skara vimlar!

I afftånd som förfärligt är!!

Der - dem emellan bildas Himlar!

I Harmoni: den innebär:

At deras Samfund ådelt kämpar!!

At Et det andras Nyttas fändt!!

At Et det andras Töcken dämpar!!

Der-

Derhos då jämväl skugga håndt:
I det Ombytligt sken bortskymdes!!

Der -- Ljus med Mörkret skiftat om!!
I Ordning som til dem inrymdes:

När Tiden ur sit intet kom.

* * *

En Evig Makt skal tålkas åfven -
I minsta sandkorn som du vet.

* * *

Rymd! -- Stjernehaf! -- i frid: I svåfven ,, ,,
Kring stoften i omåtlighet.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

